

ED-DARR – EN-NÂFİ'

Ed-Darr ve En-Nâfi' Allahü Zülcelâl'in esmasındandırlar. Ed-Darr, elem ve mazarrat verici şeyleri yaratan, En-Nâfi' ise hayır ve menfaat verici şeyleri yaratan anlamlarına gelir.

Menfaatleri ve mazarratları yaratan ancak Allah'tır. Bütün vukuat sebeplerle meydana geliyorsa da sebepler yoku var etmez. Onlar ancak insanların elinde birer tutamak ve maksada ulaştırıcı birer vasıtadan ibarettir ve o sebepleri de yaratan yine Yüce Allah'tır. İnsanın menfaat ve mazarratında hakim ve rakipsiz müessir ancak O'dur. Allahü Teâlâ her ne kadar mazarrat verici şeyleri yaratmışsa da onlardan zarar görmemizi değil bilakis maddî manevî bütün zararlardan sakınıp korunmamızı emretmiştir.

Allah Teâlâ insanlara menfaat ve mazarratı ayırt edebilecek kuvvet verdiği gibi -ki bu kuvvet akıl ve ilimdir- bunlardan herhangi birinin sebeplerini tutabilmek üzere kendilerine tam bir serbestlik de vermiştir. Yani insanı ihtiyarı ile baş başa bırakmıştır. Bu serbestliğe binaen bir insan hangi tarafın sebeplerine tutunursa, hangi yöne teveccüh ederse akıbeti oraya çıkar ve bu akıbeti bile bile kendi arzusuyla hazırlamış olur. Allahü Azîmüştan kullarını imtihan etmeyi murad etmiş olup itaatliyi itaatsizden, şükredeni nankörden, edepiyi edepsizden, mazlumu zalimden, saidi şakiden ayırt etmek üzere En-Nâfi' ism-i ilâhîsinin tecellisi ile iyiyi, güzeli ve maddî manevî menfaat verecek şeyleri yaratmış olup bunların kazanma, vasıl olma yollarını ve bu hayır ve menfaat verici şeylerin neler olduğunu da Kur'an-ı azîmüştan'da açık ifadelerle bildirip ilan etmiştir. Efendimiz (s.a.v) de Mevlâ'dan aldığı mesajları insanlara, kalen, hâlen ve fiilen bildirip açıklamış e örnek olmuştur. Bütün hayır ve menfaat veren güzellikler Efendimiz (s.a.v)'de cem olmuştur.

Allahü Zülcelâl Ed-Darr ism-i ilâhîsiyle de elem ve mazarrat verici şeyleri halk etmiştir. Bunla beraber bu zarar ve elem verici şeylerin neler olduğunu, nelerin sonunun mazarrat olacağını peşinen haber vererek insanlara ikazları ile yardım etmiş, ihlanda bulunmuştur. Hem bu mazarratları, hem de uyarıları anlayabilecek akıl, fikir, muhakeme gücü vererek kulunu adeta dört bir yanda koruması için sebeplere bağlı olarak nimetlerini, lütuflarını ihlan etmiştir. Fakat her şeye rağmen insan yine de şerre meyyal olup tercihini zarar verecek şeyden yana koyma, hayatını o yolda idame ettirme niyetinde ise bu niyeti ile şerre sebep olan şeylere müteveccih olup sa'yi o yönde ise işte o zaman bu niyeti ve tutunduğu şerre götürecektir sebepler ile adeta kendi tercihi ile Allahü Zülcelâl'in Ed-Darr ism-i şerifinin tecellisini üzerine çekmiş olur. Bu durumda Allah Teâlâ o insana talep ettiği mazarratı yaratır. Hiçbir zaman Mevlâ kuluna zarar verecek şeyleri asla halk etmek, vermek istemez fakat kul ısrarla 'illâ ver' dercesine o yolda ısrar ederse bu talep ve ısrar üzerine Mevlâ da Ed-Darr ism-i şerifiyle tecelli eder ki kişinin talep ettiği mazarrat neviden şey zuhur eder.

Ed-Darr ve En-Nâfi' isimleri maddî ve manevî yönlü ve dünya ve ukbâ tönü tecelli eder. Ed-Darr ism-i ilâhîsi dünyada mazarrat verici şeylerin yaratılmasına sebebiyet verdiği gibi, ukbaya bakan yönüyle de bütün mazarratların ve kişiye azab, elem verici şeylerin yaratılmasına sebep olur. Kısaca denebilir ki, her bir günah ve Kur'an'da bildirilen fiilen, hâlen, kalen işlenmesi yasak olan her bir ahkâm ve Allah'ın emir ve nehyine itaatsizlik, saygısızlık ki bu yönde tercihini yapanlara Allah Ed-Darr ism-i şerifiyle tecelli edere talep ettiği şeyleri yaratacaktır. Bunların dünyada duçar olacağı pek çok mazarratlar olmakla beraber hassaten ahirette, aslî vatan olan o âlemde, sağlamin çürükten ayrıldığı hengâmda pek çok ziyanlara, elîm azaplara, hüsrân ve zillate duçar olacaklarını Yüce Allah Kur'an'ında bildirmektedir. Kulun talebi ve tercihi üzerine Ed-Darr ismi tecelli ederek kulun amellerinin karşılığı orada elem, azap verici şeyler olarak zuhur edecektir. Her bir günah çeşit çeşit tohumlar mahiyetinde olup -ki dünyada atılmışlardır- ukbâda cehennem meyveleri ve o mekâna ait mazarratlar olarak Ed-Darr ism-i ilâhîsinin tecellisi ile zuhur edecek ve sahibine takdim edilecektir. Bu hususla ilgili pek çok ayetten birkaçını örnek verelim:

"...Siz ve Allah'tan başka taptıklarınız cehennemin yakıtıdır. Oraya gireceksiniz."¹

¹ Enbiya:98

"Orada onlara inim inim inlemek düşer. Yine onlar orada hiçbir iyi haber duymazlar." ²

"... Dikkat edin, yaratma da, emir de Allah'a aittir. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir." ³

"Allah kullarının küfre girmesine razı değildir." ⁴

"... Allah fesat çıkaranları sevmez." ⁵

"... Allah haddi aşanları sevmez." ⁶

"... Allah müsrifleri sevmez." ⁷

"... Allah Teâlâ kötü şeyler ile emretmez..." ⁸

"... Bir kavim kendini değiştirmedikçe Allah onları değiştirmez..." ⁹

"Kim varını Allah yolunda harcar ve Allah'tan korkar ve en güzel kelimeyi (Lâ ilâhe illallah) tasdik ederse biz ona en kolay yolu hazırlarız. Ama kim de cimrilik eder ve Allah'a karşı müstağni davranır ve güzeller güzeli kelime-i tevhidi yalanlarsa Biz de onu çetin bir yola zorlarız." ¹⁰

"Ve her insanın amelini boynuna doladık..." ¹¹

Allah kimseye zulmetmez, herkes amelinin karşılığını görecektir.

Bunlar ve benzeri pek çok ayet-i kerîmelerden anlaşılan o ki, yaratan da Allah emreden de Allah'tır ¹². Yüce Allah sevmediği ve kullarına bildirip yasakladığı mazarrat verici, hem dünyada hem ukbâda zillete, sefalete, elem, keder ve cezaya sebebiyet verecek şeyler hakkında hükmünü ilan etmiştir. Buna rağmen kul ferman dinlememiş, emre uyup menhiyatı terk etmemişse yukarıdaki ayetlerden anlaşıldığı üzere amalinin karşılığı olarak hak ettiği şeyi Mevlâ yaratacaktır. Bu kul adeta Allahü Azîmüştan'ın Mudill isminin tokmağına yapışmış ısrarla 'beni saptır, ben dalalet ehli olmak istiyorum' demektedir. Allahü Azîmüştan da o batıl yolda kolaylık, muhabbet yaratır da o kişi artık rezaleti, zilleti, iffetsizliği maharet bilip kendi kendinin zalimi olur. Allah (c.c) bir ayet-i kerîmede "kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın" ¹³ der ki her şey gün ışığı gibi açıktır. Diğer bir ayet-i kerîmede ise "Allah Teâlâ onlara zulmetmedi, fakat onlar kendi nefislerine zulmederler" ¹⁴ diyerek kullarını uyarır ki iş çok ciddi olup uyanık olmak gerektir. Yunus (a.s) bir zelleden ötürü kendini balığın karnında buluyor. Ve hemen işin farkına varıp "Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke inni küntü minezzâlimîn" diyerek Rabbine münacat ediyor. Kendince bir suç olarak addettiği meseleden dolayı nefesine zulmettiğini itiraf edip özür diliyor. Ayetlerden de anlaşıldığı üzere her masiyet bir zulümdür. Talep eden kuldur, yaratan Allah'tır, o kişinin talebi üzerine o istediği yolda, tuttuğu işte dilediği gibi yürütüp emeline ulaştıran da Allah'tır. Bu atılan şer tohumlarının karşılığını da yaratacak olan Allah, o haram kılınan şer işlerin, tutum ve davranışların akıbetinde ne gibi azab ve elem verici şeylerin vukuuna sebep olacağını açık ifadelerle anlatır. Esfel-i sâfilîne duçar olma gibi, tard, ikab, zillet gibi çeşit çeşit azab-ı ilâhîler, taam olarak zakkumlar, irin ve kan karışımından pelteler, kaynar sular, ateşler, yılanlar, akrepler gibi kabir azabları ve daha neler neler Kur'an'da tafsilatıyla anlatılır. Her bir kötü amelin Allah'ın dilediği, takdir ettiği surette zuhur edecek olup çeşitli suretlerle sahibinin karşısına çıkacağı bildirilmiştir ki, Ed-Darr ism-i şerifi de cümle mevcudatta tecelli ettiği gibi, kötü vasıflara tutunan, menhiyata tevessül eden şahsa tecelli edip o şahıs için, talebi üzere elem ve mazarrat verici şeyler yaratılacaktır.

Allah'ın bazı hikmete binaen takdir ettiği musibetler, sıkıntılar bu mevzunun dışındadır. Onlar aslında belâ ve musibet gibi görünse de belâ ve musibet olmayıp

² Enbiya:100

³ Araf:54

⁴ Zümer:7

⁵ Kasas:77

⁶ Araf:55

⁷ En'am:141

⁸ A'râf:28

⁹ Ra'd:11

¹⁰ Leyl:5-10

¹¹ İsrâ:13

¹² A'râf:54

¹³ Bakara:195

¹⁴ Âl-i İmran:117

imtihan olarak gelen şeylerdir. Bu konu ile ilgili mesajları Kur'an ve hadisten dinleyelim: Meselâ Kur'an Eyyub (a.s) kissasını anlatır ve on sekiz sene gibi uzun bir zaman diliminde çeşitli iptilâlara maruz kaldığını ve ağır bir imtihana tâbî tutulduğunu mal, evlâd ve sonunda bedenine gelen ağır hastalıklara maruz kaldığını ve bunca çile, musibet, iptilâ karşısında sabırla, metânetle teslimiyetini izhar ettiğinin haberini verir. Yüce Allah şu ayet ile Eyyub (a.s)'ı medhu senâ edip taltif eder:

"Doğrusu biz Eyyub'ü sabırlı bulduk, O ne güzel kuldur." ¹⁵

Âdem (a.s) ile başlayan imtihan bazı iptilâları beraberinde getirmiş ve her peygamber çeşit çeşit iptilâlara maruz kalmıştır. Musa (a.s), İsa (a.s), Hud (a.s), Lût (a.s), Nuh (a.s), Zekeriya (a.s) ve Efendimiz (s.a.v) ve cümle enbiya çeşitli musibetlere maruz kalmışlardır. Kâh bedenlerine isabet eden hastalık, kâh kavimleri tarafından gördükleri zulümler, kâh evladı iyal tarafından sudur eden sıkıntı ve elemeler gibi birçok musibete maruz kalmışlar ki aslında bu ve benzerleri musibet olmayıp insanı kemâle erdiren ve Rabbine kulluğunu isbat ettiren, teslimiyetini ortaya koyan ve bu suretle kişiyi insan-ı kâmil ufkuna ulaştıran imtihanlardır, vesilelerdir. İnsan, Hakk'a gönül vermiş olup üzerine düşen kulluk şuuru ile vazifelerini ifaya sa'y ediyorsa ve menhiyattan uzaksa o insan zirveleşme yolundadır ki başta peygamberler olmak üzere sonra onlara yakınlıkları nisbetinde ümmetleri bu tür imtihanlara maruz kalırlar. Bir hadis-i şerifte şöyle buyrulur:

"Cenab-ı Hakk, kuluna ameliyle ulaşması zor bir makam takdir buyurmuşsa, ibadet-i taati ile o zirveye ulaşması imkânsız görünen o kimseyi nefsi ve ailesi itibariyle bazı iptilâlara müptelâ kılar. Sonra o iptilâyâ karşılık ona sabır verir derken kulunu yükseltip o menzile erdirir."

"Elbette sizi biraz korku, biraz açlık, biraz can ve mahsul eksikliği ile sınarız. Sabredenlere müjdele." ¹⁶

Hakk Teâlâ'dan gelen ve musibet gibi görünen elem, sıkıntı verici şeylerin aslında musibet olmayıp sabredildiği, tevekkül edildiği takdirde pek çok hayırlara sebep olacağı yukarıdaki gibi pek çok ayet-i kerîmede ve hadis-i şeriflerde bildirilmiştir. Esas musibet haramlara tevessül yoluyla kulun kendi talebi ile sebebiyet verdiği şeylerdir ve isyanda ısrar etme durumunda olmaktır ki, Ed-Darr ism-i ilâhisinin tecellisi ile dünyada zillete, ukbâda elim azaba, esfel-i sâfilîne ve bunların zuhuratına sebep olacaktır.

"Sana gelen bir güzellik bil ki Allah'tandır, sana gelen bir kötülük ise bil ki nefsendendir." ¹⁷

Allahü Zülcelâl kulu için şüphesiz iyilik, güzellik murad eder, kötülükleri ise nefis murad eder. Ve böylece Allah'ın murad ettiği, sevdiği vasıflara, amellere tutunana Yüce Mevlâ, En-Nâfi' ismi ile güzellikleri, yararlı, değerli şeyleri halk eder. Nefsin muradı üzere tutulan şerli yol ve menhiyata tevessül üzerine de Ed-Darr ism-i şerifiyle tecelli eyleyip şer olan şeyleri o şahıs için halk eder. En-Nâfi' ism-i şerifinin tcellisiyle cümle maddî ve manevî güzellikler, kıymetli nesnelere olarak zuhur eder. Kul, Rabbinin rububiyeti karşısında ubudiyet şuuru ile iman-ı billâh, marifetullah ve muhabbetullah yollarını araştırır, nefsi ile cihad eder, doğruyu bulup hakta karar kılmaya ve Kur'an'la tanışıp ahkâmıyla âmil olmaya niyetiyle yola çıkıp cehd-ü gayret ederse işte bu ve benzeri yollara düşen kulunu Yüce Mevlâ başıboş bırakmayıp -Hâdî ism-i şerifi ile- inayetini yetiştirecektir ve En-Nâfi' ism-i şerifi ile onun için en güzelini yaratacak veya en güzele vasıl edecektir. Evet, dünyada güzel vasıflarla serfiraz edip imanın lezzetini attırması gibi, Allah'ın değer verdiği, sevdiği amelleri nasip etmesi gibi, sevdiği kulları tanıtmaya ve o kullara karşı kalbinde bir muhabbet yaratması gibi ve dolayısıyla kendisinin de sevilen, değer verilen aziz bir kul olması gibi bütün güzellikleri Mevlâ, o kulu için halk eder. Sabrı, şükrü, zikri, infakı, ibadet-i taati, ilmi, irfanı, hizmet ve merhameti ve daha pek çok sevip değer verdiği ve Kur'an-ı azîmüşşan'da bildirdiği vasıfları o kula ihsan eder ki bunlar ahiret âleminde değerli şeylerin zuhuratına, Allah'ın rıza ve hoşnutluğuna, cennet ve cemaline kavuşmaya sebeptirler. Allahü Azîmüşşan, yolunda olana bu güzellikleri ihsan eder ki, bu güzellikler onlar için bir ahiret yatırımı olur, bir tohum mahiyetinde olup En-

¹⁵ Sad:44

¹⁶ Bakara:155

¹⁷ Nisa:79

Nâfi' ism-i ilâhîsinin tecellisiyle rıza-i ilâhî ve cennet nimetleri olarak zuhur ederler inşallah.